

6.

Dolžnost organizacije je, da zastopa skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu ter odločno štiti državljanske pravice učitelstva.

Ugovarjajo, da duhovnih interesov, ki bi bili vsemu učitelstvu skupni, ni — vsaj v Sloveniji ne, brez varuštva od strani organizacije pa bi se državljanska svoboda lahko zlorabila in na šolstvo bi dobili vpliv elementi, ki mladine ne bi vzgajali k »verski strpljivosti« in k spoštovanju do onih, »ki državo vodijo v pravi smeri«! Kaj je to: duhovna svoboda, ali duhovna tesnocrnost? Ali je naloga organizacije, da vtesnjuje državljansko svobodo svojih članov?

Svoje kulturnovzgojne naloge rešuj organizacija v smeri in okvirju, kjer bo lahko sodeloval vsak vzgojitelj in v kolikor sega v javno izvenšolsko življenje, dopolnjuje delovanje drugih prosvetnih organizacij in institucij.

Proti temu členu je bilo največ protestov. Prepričani pa smo, da bodo oni, ki najglasneje ugovarjajo, najprej protestirali proti njegovim kršitvi.

7.

Naloga organizacije je, da vzgajaj in navačaj članstvo k samostojnemu mišljenju. Odklanjamo zato v organizaciji vsako stremenje po političnem ali duhovnem uniformiranju stanu in smatramo svobodo stvarne kritike kot pogoj za zdrav razvoj organizacije.

To je baje fraza. Mogoče za one, ki niso čutili duhovnega terorja v organizaciji, ker so ga sami izvajali.

8.

Naše stremenje naj gre za tem, da dvignemo stanovsko moralo, zavest in disciplino, ki mora temeljiti v laki zavesti članstva, da je vsak posameznik odgovoren za svoje delo stanu v celoti.

Ost tega načela bi radi obrnili proti nam. Vprašujemo: Ali so deklaraciji zakrivilji, da je padla stanovska morala tako daleč, da je mnogo organizirancev smatralo organizacijo kot nekako družbo za eksploatacijo političnega položaja?

9.

Organizacija si najresneje prizadevaja in v kolikor je treba, prelomi tudi s tradicijami, da si pripori oni položaj in ugled, da jo bo morala vsa javnost brezpogojno priznati in uvaževati kot edino pravo zastopnico celega stanu.

Ali se to pravi zametavati vse tradicije? Ko bi ne bilo slabih, bi tudi kritike ne bilo treba. Zlo ni izviralo iz kakih osebnih ambicij bivšega vodstva, ampak iz zgrešene načelne smeri.

Sključite se na dosedanjim ugled in na dosežene uspehe organizacije in se pri tem dosledno istovestite s celotno organizacijo. Na uspehih celotne organizacije imajo svoj delež tudi možje, ki ne zastopajo vašega stališča. Storili so svojo dolžnost, kakor ste jo storili vi. Od doseženih uspehov ne moremo večno živeti. Razmere na Hrvaškem pričajo, da nas sedanjim ugled in vpliv organizacije ne more zadovoljiti.

Pravite, da je organizacija po krivdi deklaracije zgubila na svojem ugledu? — Mogoče jimogrede v enem političnem tabornu, ker se je

spor zanesel v javnost, drugod nismo mogli nič izgubiti, samo pridobiti. Pa zakaj gledate na zadevo s tako tesnega stališča? Naš pogled je usmerjen v bodočnost. Za celo organizacijo nam gre. Ni resnega pokreta, ki bi ga ne spremljali nevsučni pojavi.

Očitajte nam, da smo zanesli razdor v vrste naprednega učitelstva! Kdo vam daje pravico, da gledate na zadevo s svojega strankarskega gledišča? Ali ni treba naravnost pozdravljati, da se učiteljstvo otrasa značilne svoje politične lahkovnosti in nekritičnosti? Ali nam stanovska organizacija in stanovsko edinstvo ne pomenita nič? Brez preokreta bi moralo prej ali slej priti do razcepa v naši organizaciji.

10.

Udruženje smatraj kot svojo posebno nacionalno nalogo, delovati za duhovno zblizanje in spoznavanje skupnih vzgojnih nalog učiteljstva iz vseh delov države in slovensko učiteljstvo stoj v prvih vrstah v prizadevanju, da se odstranijo ovire za vstop še nevladenih hrvaških in slovenskih učiteljev.

Tudi to je fraza za one, ki se nam rogajo, češ da nismo pridobili še enega člana iz drugega stanovskega taborna v naše vrste, kakor da bi pameten človek mogel pričakovati in zahtevati, da drugi dve stanovski organizaciji takoj likvidirata na ljubo nam, ki se moramo v svojih vrstah še boriti za priznanje temeljnih načel prave stanovske organizacije.

Brez pridržka priznavamo: deklaracija ni popolna. Radi vzrokov, ki so jo rodili, začrtava predvsem meje in okvir za delovanje organizacije. V programatičnem oziru je potrebna izpopolnitve. Zlasti bi bilo treba eno misel in zahtevo v njo vnesti in podčrtati: to je naloga organizacije, da po svojih močeh sodeluje na izgradnji šole, šolske uprave in zakonodaje v demokratičnem in socialnem duhu s posebnim ozirom na široke sloje naroda in na priznana napredna pedagoška načela. — No, dosedanja kritika tega ni pogrešala.

Opredelili smo ponovno svoje stališče, zakaj vabimo zagovornike stare struje, da povedo točno, katera načela postavljajo oni kot temeljna načela stanovske organizacije. Naša načela zametujejo ali jih le s pridržki priznavajo, tembolj so dolžni jasno povedati, kaj hočejo. Poznali bi radi vsaj vodilno idejo, ki bi je mi brezpogojno ne priznavali in katero so oni pripravili brezpogojno uveljaviti v stanovski organizaciji. Poznali bi radi deklaracijo, o kateri govori Vlada Petrovič v svoji izjavi in ki jo je prejel od bivšega poverjenika.

Na dan z načeli, proč z osebnostmi!

V Mežici, dne 10. aprila 1926.

Ivo Feinig, predsednik, Karl Doberšek, Rudolf Mencin, Eliza Kert, Janko Gačnik, Vinko Moderndorier, odborniki.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

(Poročilo o blagajniškem stanju za poslovno leto 1925. Poročal na občnem zboru 11. aprila 1926 blagajnik Josip Kobal.)

V zmislu sklepa upravnega in nadzornega odbora z dne 21. marca t. l. podajem v naslednjem svoje prvo poročilo o blagajniškem stanju našega društva:

Članarina in darovi.

Poslovanje v letu 1925. moram razdeliti na tri dobe. Prva sega do izrednega občnega zbora, ki se je vršil 21. junija 1925. Dotlej je vodil blagajniške posle tov. Al. Keceli. V tej dobi je bilo 119 rednih članov, ki so plačali po 10 Din skupaj 1190 Din članarine. Omenim naj tu korporativen pristop 53 članov kranjskega učiteljskega društva. Daril pa je prejel društvo 4628 Din. skupaj torej 5818 Din.

Dne 24. junija sem prevzel blagajniške posle iz rok vodil do 27. septembra 1925. V tem času je pristopilo društvu 17 rednih članov in plačalo

redne članarine 170 Din. Ostali prispevki so znašali 854 Din. skupaj 1024 Din.

Dne 27. septembra so se izvršile volitve po novih pravilih, pri katerih sem bil izvoljen ponovno za blagajnika. In to je tretja doba poslovnega leta. V tej so plačali društvu redne članarine 163 člani v znesku 1630 Din; med temi omenjam 54 člane okrajnega učiteljskega društva za litijski okraj. Ostalih darov je bilo 4629 Din 50 p. skupaj torej 6259 Din 50 p.

Iz teh podatkov je razvidno, da je bilo v tem letu 299 rednih članov, ki so plačali 2990 Din. ostalih darov pa 10.111 Din 50 p. skupaj 13.101 Din 50 p. kolikor sem izkazal v »Učit. Tovarišu« št. 50 z dne 31. decembra 1925. Skoro polovica teh prispevkov odpade na 3. dobo.

Vseh prejemkov je bilo v tem poslovnem letu 77.185 Din 99 p. izdatkov pa 75.146 Din 79 p. torej prebitka 2039

so krepko vplivale, da se posameznik, ne posamični glasovi niso spuščali nepozvano v ospredje, kar navadno kaziravno podeželske zборе.

Z močnimi, odlično zastopanimi sopranom se se zopet prav primerno skladal krasni, bogati alt. dočim tudi pri tem zboru tenor ni bil sorazmerno jak. Mladinski zbor je del brez not; dasi pa je g. nevodnja oborožil učiteljski zbor z velikimi mapami, vendar isti ni bil surženi papirja in je povečini lahko sledil gibanju g. zborovodje. Vse skupne vaje brolijo baše 15 ur. Da se vsak posameznik ne bi potrudil študirati »kod kuče«, bi uspeh sigurno ne dosezel one višine, kakor se mu io je tako posrečilo doseči. Ne trdim, da ostri kritiki ne bi našli peg, ki bi jih bilo čistiti, vsi drugi se pa zavedamo, da zidarji temeljev ne gladijo, jim dajo le lica, večjo pažnjo pa seveda posvečajo gradbi sami, sloneči na sigurnem temelju.

»O nevlhti« je zbor izvajal tako izrazito, kakor io je Gregorčič Sattneriu izrazito karakteriziral in podal v glasbeno udeležitev.

»Naša pesem« je mogočna kantata, ki bi z njo zbor lahko nastopil ob vsakršni skupščini.

»Gozdna samota« je skladba s spremljevanjem orkestra ki uvede ženski zbor po lastnem uvodu v mehko ti-

šino gozdne samote. V izvajanju sem pogrešal one melanholije, ki se me nolašča šetaočemu ob mraku po naših gorjenjskih gozdovih. Posamni motivi so bili nekam pretro izraženi. Ker partiture nimam pri rokah, nisem mogel takoi presoditi, jeli skladateli Laiovič trše narave, ali je v zboru zavelo nepravo pojmovanje skladbe.

Najimpozantnejša je bila seveda »Jejtejva prisega«, kjer je bilo vse na mestu. Silni glas gosp. Betetta se je kot grom pred vihro porajal izza kipečih prsi naših pevcev, ki so g. solista spremljali liki triumfatorja Jetteja tam izza bojnega meteža v mehki obup nesrečne žrtve, obupaneza imaka. Krasna skladba je z neoporečnim nastopom dosegla najpopolnejši uspeh in ta uspeh bodi plačilo nožrtvovalnemu trudu naših tovarišev in tovarišic. Njih uspeh — je naš uspeh! Naprej! Josip Lanaine.

Prirodopisne zbirke.

Filatelija?

Neoporečno je, da bje v mnogih ljudeh neka posebna žilica, da jih čuden nagon skoraj sili, sestavljati zbirke najrazličnejših predmetov. Urejevanje in množitev zbirke jim dela največje veselje. Mnogim ljudem, pravim: morda

Din 20 p. ki sem ga prenesel na novi račun v letu 1926.

Da ne bi morda koga motile pravkar navedene številke in na prei izkazani članski prispevki, poudarjam, da je zapodeno v zadnjih zneskih vse društveno denarno poslovanje; dvigji in vloge v hranil. in posojil. Učit. kovikta, realizacija hran. knjižice št. 483 v znesku 21.454 Din 40 p in prenos kapitala na novo knjižico št. 564, dalje denarno poslovanje za zemljevid v znesku okroglih 36.000 Din, 5000 Din podbore društvu za učiteljski naraščaj, 1000 Din podbore neki učiteljevi vdovi in še drugi manjši zneski, ki so natančno razvidni v blagajniški knjigi.

I. ročni zemljevid Ljubljanskega okrožja.

Glasom računa Mariborske tiskarne z dne 28. julija 1925 smo prejeli 10.300 izvodov tega zemljevida, ki obsega Kamniške planine, Ljubljansko polje in Kranjsko ravnino. Zemljevid je naročil prejšnji odbor v dobri veri, da bi odbrl konviktu nov vir dohodkov. To se doslej ni posrečilo. Stroški natiska in honorar avtorju znašajo 35.000 Din. Po pogodbi smo morali doslej plačati 30.000 Din. Dolgujemo še 5000 Din.

Do konca poslovnega leta smo prodali oziroma dali v komisijisko prodajo 1723 zemljevide. — Prejeli smo zanje 7753 Din 25 p. terjatev imamo pa še 5290 Din 75 p. Večidel so to zemljevidi, ki se nahajajo v komisijiski prodaji pri posameznih trgovcih in pri Učit. domu v Mariboru. Izmed šol dolguje samo ena.

Koncem poslovnega leta so bili v zalogi 8344 zemljevidi s tržno vrednostjo 62.580 Din. Od manjkaočih 233 zemljevidov smo večino razposlali v reklamne svrhe, precej pa se jih je pokvarilo.

Ob tej priliki poudarjam, da je za dobro in ceno učilo le premalo zanimanja, zlasti od strani tistih šol, ki so zaznamovane na zemljevidu in za katere je v prvi vrsti izdan. Naročajte ga pridno, da pokrijemo v par letih vsaj stroške!

Skupno premoženje.

Po teh polasnih preidem na poročilo o skupnem premoženju po stanju z dne 31. decembra 1925. Razdelil sem to poročilo na 7 delov. V prvem delu so vrednostni papirji, in sicer: 5 bonov v vrednosti 1763 Din, 3 potrdila III. avstr. voi. posojila v znesku 450 Din, 2 srečki, vredni 100 Din in 2 avstr. drž. rentni obligaciji v vrednosti 75 Din. V avstr. poštni hranilnici je naloženih 292 Din 96 p Reichova polica je vredna 500 Din. Vsi ti papirji reprezentujejo skupno vrednost 3180 Din 96 p. ki pa je dvomljiva.

Obveznice.

Obveznic 7% drž. investicijskega posojila je imelo društvo koncem leta 233, v nominalni vrednosti 30.300 Din, kurzna vrednost pa je znašala samo 22.634 Din. Za realizacijo kuponov smo prejeli 2305 Din obresti.

je v vsakem izmed naš skritega več ali manj filatelista. Morda snada tudi skupuh (ki zbira denar) v to rubriko; drugi pa zbiraio znamke, stare novce, pipe, ure, razglednice, rokopise, metulje, hrošče, rastline, porcelan itd., itd.

Četudi izvira začetek take zbirke nedvomno iz »filatelističnega nagona«, vendar so mnoge zbirke gradivo za znanstvene študije; zbiralec ni je ugodil svoiemu hrepenenju, ampak je storil tudi znanosti veliko uslugo — bodisi da izvrši to znanstveno delo sam ali pa da gradivo drugim na razpolago

Predvsem spadaio v to skupno razne prirodopisne zbirke. Često je začel diletant sestavljati zbirko, gledal io je na kasneje vedno boli z drugimi, ne samo filatelističnimi očmi; sam je začel proučavati gradivo znanstveno; mnogo »diletantov« se je že toliko poglobilo v svoje zbirke, da so objavili o njih dobre znanstvene razprave.

Za učiteljstvo so prirodopisne zbirke še posebej prikladne: večina živi na dežel. v neposredni bližini najdišč; rezultate lahko uporabi pri svoiem poklicnem delu: praksa v prepariranju je dobrodošla za delo v šolski zbirki; onim, ki so na na postojankah »na robu civilizacije« bo intimni odnošaji do prirode vir neskalieneza veselja in bogato nadomestilo za bližino mesta.

Zadružne knjižice.

V 2. delu sta zadružni knjižici Učit. tiskarne v vrednosti 3000 Din in hranil. in posojil. Učit. konvikta, vredna 137 Din 50 p. Na obe knjižici prejmemo vsakoletno dividendo v znesku 189 Din 59 p.

Hranilne knjižice.

V 3. delu so hranilne knjižice. Na vložni knjižici št. 564 hranil. in posojil. Učit. konvikta je znašalo stanje 15.539 Din 66 p. Ta vloga se je proti onl v letu 1924 znižala, ker smo morali plačati stroške za zemljevid, ki sem jih zgoraj omenil.

Znižalo se je tudi stanje brezobrestnega posojila, ker smo morali to na zahtevo nekaterih vrniti. Ta vloga znaša 33.088 Din 22 p. v kateri vlogi je vstetih še nedarovanih 13.680 Din, ki so naše breme, tako da znaša aktivno imetje brezobrestnega posojila še 19.408 Din 22 p.

V mestni hranilnici ljubljanski je naloženih 5795 Din. To je Travnov legat. Obrestujejo nam po 7%. V kmetski posojilnici na Vrhniki je 207 Din 21 p. v hranilnici v Kopru pa 105 Din. Skupno stanje vlog znaša torej 41.055 Din 09 p (+ 13.680 Din).

Posojila.

4. del obsega posojila. Je to edino posojilo, ki ga imamo. Sega daleč nazaj v leto 1907. Odtlej je naraščalo leto za letom. Koncem leta 1925. je doseglo po računskem izpisku Učit. tiskarne z obrestmi vred 178.538 Din 54 p. Obrestuje se po 10%. Torej so znesle obresti v tem poslovnem letu 16.230 Din 78 p. Denar je po mojem mnenju varno naložen, ker je Učit. tiskarna aktivna. Največ pomislekov je delala tvornica učil in šolskih potrebščin. Mislim pa, da se bo ugodno likvidirala, v kolikor sem poučen od merodajnih in interesiranih činiteljev.

Inventar.

V 5. delu je naštet inventar. Ta obsega 2 omari, 1 stelažo, Brockhausov leksikon, Brehms Tierleben in nekaj »rol« za razpošiljanje zemljevidov v skupni vrednosti 1600 Din. Semkaj spadaio tudi 8344 ročni zemljevidi ljubljanskega okrožja, vredni 62.580 Din. Dalje zemljevida ne bom omenjal, ker sem podal natančen račun zgoraj.

Terjatve.

V 6. del sem uvrstil terjatve, ki jih imamo za razposlane in neplačane zemljevide. Znašajo 5290 Din 75 p. Danes je ta znesek manjši, ker so nekateri dolžniki svoj dolg že poravnali.

Gotovina.

7. del obsega gotovino. Glasom računskega izpiska št 80 poštno hranilnice v Ljubljani smo imeli naloženih tam 1883 Din 42 p. v ročni blagajni na glasom računskega zaključka blagajniške knjige 2039 Din 20 p. skupaj torej gotovine 3922 Din 62 p. ki sem io takoi po novem letu naložil v hran. in posojilnici Učit. konvikta.

Skupno imetje.

Vse naše imetje je znašalo koncem poslovnega leta 321.939 Din 46 p. Ako

Prinašali bomo na tem mestu navodila za sestavljanje zbirke hroščev, metuljev, sesalcev, rudnin, okamenin, herbarijev itd.; skratka najrazličnejših prirodopisnih zbirke. Sledila si bodo navodila v takem redu, da pridejo prei na vrsto one zbirke, ki si jih lahko sestavimo popolnoma brez stroškov ali pa z malenkostnimi izdatki.

Da ugodimo potrebi Tuša (glej notico na drugem mestu), prinašamo najprei navodila za zbirke mehkužcev.

I. Mehkužci.

V sami Sloveniji živi nekoliko stotin vrst mehkužcev, med njimi tudi mnogo endemičnih vrst (t. i. takih, ki so naše specialitete in jih drugod ni); verjetno je, da je v naši domovini skrita tudi še kaka dosedaj neznan oblika. Najboljši pomočniki pri sistematičnem faunističnem raziskovanju so šole, ker preprezajo vso deželo.

1. Prvi lov.

Neobhodno potrebna aparatura za začetek je tucat praznih skatlic (dobre so vžgalične in druge) in event. nekaj platnenih vrečic v formatu približno 15 x 20 cm, ki se v vsakem gošpodinjstvu napravijo iz drugače neuporabnih odrezkov.

(Dalje prih.)